

11. Neznámy maliar
z okruhu Jeana B.
van Moura,
*Prijatie
Františka
Rákócziho (?)
u sultána,*
okolo 1717 (?), olej



damského Rijksmusea, ktoré definitívne vyvracajú palkovskú atribúciu, identifikovali sme v *Skici z Orientu — Pri jedle* prípravný náčrt k obrazu (obr. 7) uverejnenému u Mirimonda pod názvom *Derviši pri jedle* (Le repas des derviches, str. 236). Kresba evidovaná ako *Turecký ľudový tanec* je nepochybne skicou ku kompozícii (obr. 8) označenej u Mirimonda ako *Gréci tancujúci khorru* (Grecs dansant la Khorra, str. 237). Z náčrtu *Procesia pozdĺž Bosporu* sa vykryštalizovala neskôr azda *Turecká svadba* (Mariage ture, str. 236). Skica *Slávnostnej hostiny* (obr. 1) je náčrtom k strednej časti kompozície *Hostina usporiadaná veľkovezirom v mene sultána pri prijatí vyslanca* (podľa Boppeho údajov, c. d., *Les peintres du Bosphore . . . str. 44*), holandského diplomata Cornelisa Calkoena — ktorá je v majetku amsterdamského Rijksmusea (obr. 2). Kresba nazvaná *Skica z orientálneho pohostenia* je pritom štúdiou k ľavej časti toho istého obrazu. Ďalšia skica hostiny je, podľa všetkého, náčrtkom zaznamenaným pri podobnom slávnostnom spoločenskom ceremonáli. *Skica z Orientu — Hostina*, by podľa Boppeho súhlasného opisu²⁵ mohla byť náčrtom k niektorému z obrazov predstavujúcich suitu vyslanca prechádzajúcu

dvorom serailu v čase obedu janičiarov. Maliarska epopej carihradského povstania, kompozícia Patro- nu Chalila a jeho spoločníkov (porovnaj obr. 5 a 6), zaznamenáva na kamennom pamätníku nielen meno povstaleckého vodcu, ale aj signatúru van Moura. Jej datovanie, pokiaľ ide o počiatočnú hranicu jej vzniku, má v histórii bezpečnú oporu. Umelec ju vytvára podľa predbežnej skice zrejme medzi rokmi 1730—1736, najpravdepodobnejšie v období dvoch krátkych mesiacov víťazného triumfu revolúcie, ktorá bola — ako vieme — koncom novembra 1730 po zajatí a usmrtení jej vodcov a vyhladení takmer sedemtisícovej masy jej účastníkov počas niekoľkých dní likvidovaná. Van Mour svojou signatúrou — ináč zriedkavo uplatňovanou — hlási sa tu nepochybne nielen k svojmu dielu, ale aj k ideálom revolúcie.²⁶

Pokiaľ ide o obe spomínané kompozície s tematikou údajného Rákócziho prijatia u osmanského dvora zo zbierok Kresťanského múzea v Ostrihome, ktoré variujú schému výstavby van Mourových olejov a kresieb s podobným sujetom a sú v katalógu múzea pripisované neznámemu maďarskému maliarovi 18. storočia, považujeme ich — vzhľadom na ich slabšie maliarske kvality — za diela niekto-